

■ MACELJ Misa i molitva za žrtve o 75. godišnjici križnoga puta

»Tek nad grobovima mrtvih moguće je pomirenje živih«

Darko Grden

Došli smo prije svega moliti za pokoj i mir onih koji su ubijeni. To nije samo naše pravo. To je naša dužnost. Crkva mora moliti za sve ljude, za cijeli svijet, za prijatelje, neprijatelje», rekao je u svojoj propovijedi pomoćni zagrebački biskup Mijo Gorski koji je u nedjelju 7. lipnja ispred crkve Muke Isusove u spomensvetištu u Maclju predvodio misu za žrtve komunističkih zločina koje su na tom stratištu, najvećem u Hrvatskoj, ubijene u svibnju i lipnju 1945. godine, kao i za sve žrtve križnoga puta. O 75. obljetnici tragedije zadušnicu su s biskupom Gorskim slavili sisački biskup Vlado Košić, varaždinski biskup u miru Josip Mrzljak, provincijal

Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda fra Ilija Vrdoljak te 25 svećenika, među kojima su bili predstavnici Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije te Franjevačke provincije Bosne Srebrene. Usprkos mjerama za suzbijanje koronavirusa i

»Ovdje nad kostima ubijenih, u crkvi Muke Isusove, koji je umro za spasenje i jedinstvo ljudskoga roda, molimo za duhovnu preobrazbu našega naroda, za pomirenje i novi zanos u izgradnji pravednijega društva i domovine u kojoj će se svi osjećati jednako vrijedni i jednako prihvaćeni. Kako bi procvala naša domovina kada bi ljudi bili okupljeni oko zajedničkoga dobra, svaki sa svojim stajalištima, razlikama u mišljenjima i idejama koje su bogatstvo, a ne oštice razdora. Različitost darova i ideja, a isti cilj - domovina!« rekao je biskup Gorski.

neizvjesnosti zbog koje su ove godine nadasve izostala organizirana hodočašća autobusima u Macelj, na misi se okupilo više stotina vjernika.

»Dok srce traži prihvaćanje, um traži spoznavanje«, rekao je u svojoj propovijedi, osvrćući se

na otajstvo Presvetoga Trojstva, biskup Gorski. Naglasio je da je važno da vjernici s jasnoćom ispovijedaju svoju vjeru u Boga. Naime, ako nema te jasnoće, poljuljani su zdravi odnosi među ljudima. »Ako nema konačne odgovornosti pred uzrokom svakoga života - pred Bo-

gom - čovjek postaje sredstvo, a život kaos. Posljedice te odsutnosti Boga u savjestima ljudi osjećamo u našoj svakodnevici, bez obzira na to nazivali se oni vjernicima ili ne. Posljedice odsutnosti moralnoga kompasa u onima koji su nakon rata pobili

nevine osjećamo i danas«, istaknuo je među ostalim biskup Gorski.

»Nije bilo strane a da nije počinila zločin«

Podsjetio je da spomensvetište u Maclju čuva posmrtnu ostatke 1163 osoba, među kojima su i 21 svećenik i bogoslov ubijeni u noći između 4. i 5. lipnja 1945. godine, koji su »izvađeni iz jama u koje su bacani kao smeće«. »Sedamdeset i pet godina nakon završetka Drugoga svjetskoga rata u kojem - toga moramo biti svjesni - nije bilo strane a da nije počinila zločin; ali, kako povijest pišu pobjednici koji često po uhodanom modelu dio svojih zločina pripisuju poraženima, mi smo još uvijek bez mnogih odgovora, zarobljenici prošlosti. Zašto?

NASTAVAK NA STR. 10

»Tek nad grobovima mrtvih...«

NASTAVAK SA STR. 1

Zato što ne postoji politička volja da se stvari razjasne. U 30 godina postojanja slobodne hrvatske države smjenjivale su se vlade, i ni jedna nije razjasnila temeljno pitanje ozdravljenja duha i pomirenja hrvatskoga naroda koji je zatruvan lažima. Jesu li htjeli? Jesu li mogli? Jesu li smjeli? Ne znam. Ali kad od podijeljenoga naroda mnogi ne bi imali koristi, sve bi već davno bilo riješeno. A naš narod više nije podijeljen samo na lijeve i desne, on je u potpunom rasulu ideja i vrijednota», rekao je biskup Gorski. I zaključio: »Ako je narod u sebi razoren, on nestaje. Povijest nestalih naroda potvrđuje nam tu neumoljivu istinu.«

Za pravdu je prekasno, istina je »više-manje poznata«

Molitvena okupljanja za ubijene »nisu ni u kojem slučaju zazivanje osvete«. »Neka Bog odstrani i samu takvu pomisao iz našega srca i uma. Osvete u kršćana i ne može biti. Mi sud prepuštamo Bogu koji jest milosrdan, ali i pravedan. (...)

Ne uzvraćamo zlo za učinjeno zlo, nego ponavljamo riječi ubijenoga svećenika bl. Miroslava Bulešića: 'Moja osveta je oprost.' To je prvi uvjet rješenja problema - oprost«, rekao je propovjednik. No molitvena okupljanja nisu ni traženje pravde, pa ni istine. »Pravda podrazumijeva kažnjavanje krivaca, a oni su već davno završili pod zemljom kao i njihove žrtve. Na žalost, taj će zločin ostati nekažnjen iako su ga mnogi javno priznali, štoviše, neki su se hvalili njime. Tko se može javno hvaliti ubojstvom? Onaj tko zna da nikada za to ne će snositi odgovornost, da je zaštićen u svim sustavima. Ali, nije zaštićen pred Božjim sudom«, rekao je propovjednik.

Što se pak tiče istine, »ona je više-manje poznata«, rekao je mons. Gorski. I nastavio: »Neosporne su činjenice koje svi priznaju i potvrđuju. Desetci tisuća ljudi nakon rata, nakon što su predali oružje, civili koji nikada i nisu bili naoružani, ubijeni su iz mržnje i osvete bez ikakvoga suda i dokaza krivnje. Je li među njima bilo krivaca i koliko, nikada ne ćemo doznati,

jer nije bilo suda. (...) Druga je neosporna činjenica da su ubojstva počinili pripadnici jedinica pod vodstvom komunističke partije. Ni tu činjenicu nitko ne osporava, štoviše, idejni nasljednici te ideologije i danas opravdavaju zločin. (...) Te su činjenice općepoznate, nitko ih ne niječe, a ipak se gotovo ništa ne poduzima da zemni ostaci ubijenih ljudi budu dostojno pokopani u obilježenim grobovima. To nije pitanje svjetonazora ili političke opcije, to je temeljno pitanje ljudskih prava.«

Tako mala, a tako teška rečenica

Riječima »a tako je malo potrebno« biskup Gorski se okrenuo drugomu uvjetu, uz oprost, za spasonosan preokret. »Nakon 75 godina«, rekao je, »kad priznanje više ne može naškoditi ubojicama jer su i oni mrtvi, potrebno je samo reći: Učinjeno je zlo, žao nam je. To je drugi uvjet rješenja problema - žaljenje za učinjeno zlo. Jedna jedina rečenica koja ima moć mijenjati društvo. Tako mala, a tako teška. Dok se to ne dogodi, ne će se moći ostvariti pomirenje hrvatskoga

naroda. Jer kao što potomci onih koji su počinili zločin nastoje opravdati djela svojih otaca, isto tako potomci onih koji su bez suda ubijeni nose u svojoj memoriji počinjenu nepravdu. Koliko god to čudno zvuči, tek nad grobovima mrtvih moguće je pomirenje živih. A dok se ono ne ostvari, ostat ćemo zarobljenici događaja iz '45. godine.«

Riječima s početka ovoga teksta: »Došli smo prije svega moliti za pokoj i mir onih koji su ubijeni«, biskup je progovorio o najdubljem smislu molitvenih komemoracija. Kad bi Crkva odustala od molitve, izdala bi poslanje svojega Učitelja, koji je svoje učenike pozvao moliti i za progonitelje, neprijatelje. »Došli smo moliti za prisutnost Duha Svetoga u savjestima i srcima, prisutnost Duha koji ujedinjuje, pomiruje razlike, briše krivnje i uspostavlja zajednicu na sliku Presvetoga Trojstva. U njemu, jedinomu Bogu, savršeno je

● Misu je slavio biskup Mijo Gorski

jedinstvo različitih osoba u kojem svaka zadržava svoju osobnost«, rekao je pomoćni zagrebački biskup.

»Još smo nezreli u dvoboju ideja«

»Ovdje nad kostima ubijenih, u crkvi Muke Isusove, koji je umro za spasenje i jedinstvo ljudskoga roda, molimo za

duhovnu preobrazbu našega naroda, za pomirenje i novi zanos u izgradnji pravednijega društva i domovine u kojoj će se svi osjećati jednako vrijedni i jednako prihvaćeni. Kako bi procvala naša domovina kada bi ljudi bili okupljeni oko zajedničkoga dobra, svaki sa svojim stajalištima, razlikama u mišljenjima i idejama koje su bogatstvo, a ne oštice razdora! Različitost darova i ideja, a isti cilj - domovina! Ova svetkovina ispit je naše savjesti. Kako to izgradujemo zajedništvo: prijateljsko, obiteljsko, crkveno i narodno?« upitao je biskup Gorski.

Nakratko se vratio na sadašnje probleme. »Nažalost, još smo nezreli u dvoboju ideja jer kad nema argumenata, napadaju se osobe

i time stvara nesigurnost, što dovodi do ustručavanja ljudi da preuzmu javne službe, jer znaju da se ne će boriti idejama, nego će biti diskreditirani kao osobe«, rekao je. Pa i kršćane »ponekad hvata strah i tjeskoba pred budućnošću« zbog »neriješene prošlosti« i različitih vrsta nesigurnosti, »ekonomske, političke, na žalost i egzistencijalne«. Sve se to događa »u vremenu brzih promjena«.

»Ali kao vjernici i građani ne ćemo se prepasti budućnosti, ta njoj je jamac Bog. Ne ćemo posustati u obnovi naših obitelji i izgradnji pravednijega društva, s poštovanjem ćemo nositi spomen na sve koji su dali živote za domovinu u

kojoj danas živimo. (...) Isus nam govori o Otcu koji i u najtežim iskušenjima ne napušta svoju djecu. Važno je dakle u koga stavljamo svoje pouzdanje. U novac? - Nestaje! U moć? - Prolazna je! U imovinu? - Propada! U čovjeka? Iznevjeri nas! Svoje pouzdanje stavimo u Trojedinoga Boga«, zaključio je biskup Gorski.

Nakon 28 godina iskopani ostatci 82 žrtava

Pozdravljajući na početku mise prisutne, župnik župe sv. Jurja u Đurmancu (na čijem se području nalazi maceljsko spomensvetište) fra Vladimir Mustać posebno je pozvao na molitvu za 82 žrtve

čiji su ostaci nedavno, pod pokroviteljstvom Ministarstva hrvatskih branitelja, iskopani na lokalitetu Križanov jarek. Naime, procjenjuje se da na maceljskom području postoji 130-ak masovnih grobnica, a broj bezimernih žrtava koje su u njih pobacane procjenjuje se na oko 13 tisuća. Spomenuto iskapanje stoga je iskorak u odnosu na 1992. godinu, kad su iskopana tijela 1163 žrtava koja su pokopana ispred središnjega križa u spomensvetištu. Od tada više ništa nije bilo učinjeno.

Okupljanje u Maclju započelo je tradicionalnim križnim putem »Stopama pobijenih« koji je predvodila skupina pristiglih svećenika. Prije mise pred spomengrobnicu vijenac su položili prisutni izaslanici državnih institucija. Hrvatski sabor predstavljao je zastupnik Dražen Sprak, kao izaslanik predsjednika Vlade slavlju je nazočio državni tajnik u Ministarstvu obrane Zdravko Jakup, Ministarstvo branitelja predstavljao je pomoćnik ministra Stjepan Sučić, a sudjelovao je i Mario Antičić, državni tajnik u Ministarstvu gospodarstva. Vijence i svijeće položili su i krapinski gradonačelnik Zoran Gregurović, predstavnici udruge »Macelj 1945.« i drugi.

Darko Grden

● Okupljanje u Maclju započelo je tradicionalnim križnim putem »Stopama pobijenih«